

Felelős szerkesztő:

HALÁSZ IMRE.

Szerkesztőségi iroda:

Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Szétküldés kéri a szerkesztőségnek küldendőik be.

KÖZÉRDÉK

Előfizetési ára: Egy hóra 1 fnt 80 kr. Negyedévre 5 „ „ Félévre 10 „ „ Egy évre 20 „ „

Gyűjtőknek minden tíz példányra egy tiszteletpéldány jár.

Budapest, márczius 12.

A füsio ténye kiindulási pontját képezi parlamenti életünk egy új fejlődési korszakának, de nem képezheti léte alapját s létjogát az új kabinetnek. A régi pártkeretek lerombolása elhátrította az egészséges pártalakulás egyik akadályát, de nem adta meg az új pártéletnek a tartalmát, nem lehelte az új pártba életet. Azon vezénylő elemek, melyeket a füsio felzárkózásához, túlságos súlyt fektetnek az újonnan alakult kormányt jelenleg támogató szavazatok számára nyírnak, látva maguk mögött a roppant többséget, mely a szabadelvű párt neve alatt egyelőre a kormányt támogatja, e felelti örömtiben felelni látszanak, hogy e roppant többség holt tömeg marad mindaddig, míg belé az eszmék, a pozitív gondolatok életet nem lehelnek.

A füsio létesülésének senki sem őrült öszintében, mint mi. Örvedetesnek tartottuk e fordulatot, mert végét látunk benne a gyászos emléktől közjogi harcoknak s — a mi nézetünk szerint még sokkal fontosabb — kezdetét egy egészségesebb pártalakulásnak. Ez utóbbit remélni jogunk volt, mert hisz az elemek elvi alapokon való csoportosulása volt ama jelző, mely alatt az átalakulási mozgalom megindult.

A közjogi harc egyelőre legalább s magában a képviselőházban a minimura van redukálva. Ez oldalról nagyobb baj nem fenyeget. De lassan, nagyon lassan érik az új fordulat másik, becsebb, pozitív gyümölcse: az egészséges pártalakulás. Az elemeknek elvi alapon való csoportosulásához eddig csak az egyik tényező van meg; meg vannak az elemek, de hiányoznak az elvek.

Mert hogy az új kormánypróba ajtára kifizetsztek „szabadelvű” czégekben, vagy a kormányprogramnak elkeresztelt néhány általános frázisban, mely a képviselőházban felolvasztott, elvet lássunk, — ennyi naivságot sem rólunk, sem általában az ország gondolkodó lakosairól felteni senkinek sincs joga.

Emlegetik egész általánosságban a takarékoságot, de nem mondják meg, hogy hol, mily sorrendben s mily vezéreszmék szerint fogják azt megvalósítani. Szó van a miniszteriumok kevesbítéséről, több resszt összeolvasztásáról, a központi kormánygépezet egyszerűsítéséről. De semmi jelét sem látjuk annak, hogy mikor szándékoznak ez irányban a működést megkezdeni? Nagy előnyökért várnak a váms-és kereskedelmi szövetség reviziójától.

A MÁSOK PÉNZE.

Most ez egyszer nem volt feleselés az előszobában. Léptek hangzottak az ebédlő padozatán, az ajtó megnyílt és Desclavettes ur, a volt bronzkereskedő lépett, vagyis inkább osont be a salonba. A remény, félelem és harag, szóval, mind azon érzelmek, melyek lelkeben működtek, halványad, ravasz arczán olvashatók valának. Hízegőleg, mosolyogva, nyájasan kezdé: — Én, csak én vagyok itt Maxence hozzá lépett: — Tán atyánktól hozt hirt urakat? — Nem, felelt a volt kereskedő, megvallom, hogy nem s még azt is, hogy félté tudakozni jöttem ide. Oh! jól tudom, hogy ez nem arra való idő, hogy egy házról látogattat tegyen az ember, de mindjárt gondoltam, hogy mindazok után, mi ma este történtek, még nem lesznek ágyban. Magam is, nem igen aludhatnám; képzelték, hogy Desclavettes asszonyt így hát hazakísértem Desclavettes asszonyt is most itt vagyok — Nagyon hálaasak vagyunk eljárásáért — Igen, ugyebár? — Mert lássák, igazán, melegen osztozom a szerencsétlenségben, mely önöket éri, inkább osztozom benne, mint bárki más — Mert hát végre, én is találva vagyok Rábízott volt e százhuszezer frankot a mi kedves Vinczénkre — Fájdalom! — sóhajtá Gilberte kiaszony. De a jó ember nem hagyta őt beszélni. — Nem lobbantok szemére semmit, folytatá határozottan, semmit Oh!

De ki merné e reményeket készpénzül venni, midőn az új kormány ez irányban való tervei oly sűrű homályba burkolóvák. Külön vánterületet akarunk-e ennek alapján egészen önálló magyar kereskedelmi politikát? Vagy megelégszünk-e azzal, hogy a közvetett beladókál szenedett flagnans sérelmünk megszűnjék? S e sérelem megszüntetését egy ellenőrzési vonal felállítására, vagy az indirect adóknak a közös jövedelmekben leendő cumulatívja által szándékoznak-e elérni? Megelégszünk-e a fiscális érdekek formai megóvásával, vagy a nemzetgazdasági magasabb érdekek megóvására szükséges gyökeres intézkedésekre is el vannak-e határozva? Vagy talán ellenkezőleg, hajlandók-e metalan megcentralistikus irányban hozandó politikai áldozatokra is, csak hogy a pusztai fiscális érdekek egy részét megmenthessék?

Öt van továbbá a bankkérdés! Elég hangzatos szavakkal kiaknáztattott ez az új fordulat érdekében; ismételve előtérbe állították a kérdés megoldásának várható hasznait mind hiteltelgyi s közforgalmi szempontból, mind az adóképeség emelésének, sőt még a direct fiscális eredmények szempontjából is. De ma csak sejtünk sem lehet a szándékolt megoldás tervét. A valuta rendezése fogja-e nagy reformot megelőzni, vagy hozzáfogának valuta-rendezés nélkül is? Emancipálni fog-e a magyar pénzforgalom s valódi önálló jegybankot várhatunk-e? — vagy pedig oly megoldás lebeg a döntő körök szemei előtt, mely szerint a bécsi nemzeti bank szivességéből n. n. jegybankunk lenne s az önállóság symbolumaként a pesti fiók kapusa magyar nadrágot, zsinóros dolmányt s köcsagos kalpagot fogna kapni?

Nem bocsátjuk most e nagy hordergő kérdések részleteibe, nem kérdezzük, mi történik a közös pénztári jegyekkel? Egészen kivonatnak-e azok a forgalomból, vagy egyszerűen beváltó pénztárak állítanak-e s a helyreállított pari-árfolyam mellett tovább is forgalomban hagyvatnak? S ha igen, megtartják-e mai alakjukat, vagy külsőleg is kifejezést nyerned azok megosztása? Nem kutatjuk a netalan önállósíttatni szándékolt kereskedelmi politika irányelveit, nem kérdezzük mily uton-módon vélik emelhetni a hazai ipart? Nem fűrkészük a kormány tervét a vasutgarantia, a tariffa-politika, az adósságconversio kérdéseiben.

Mindössze csak egy kérdést vetünk még fel: mi fog történni a közigazgatási reform terén? Újabb experimentumot várhatunk-e a megyéikkel, compromissum fog-e megkísérteni az eddigi rendszerrel, vagy új rendszert léptetnek-e életbe? Kinevezés vagy választás lesz-e az új rendszer alapelve? Nem folytatjuk a kérdések sorát s megnyugodnánk abban, ha csak a főbbekre nézve világosságot nyerhetnénk. De a mint a dolgok most állnak, teljesen a sötétben tapogatózunk. Azért ismétljük, a mit czikkünk élen mondtunk: hogy t. i. nélkülözük az elvi alapokon való pártalakulás leg-

főbb feltételét, nélkülözük magokat az elveket. A pártalakulás megindult eszmék, gondolatok nélkül, megindult egy szótlan sötétben. Megindult nemcsak a központon, de megindultatott a vidéken is. Tartunk tőle, hogy e mozgalom — a sötétbe — nem vezetendű fűvés eredményre. Félünk, hogy oly helyzet fejlődik ki, melynek támpontjai lesznek: az augur-politika a központon s az illusiók fenntartása a politikai élet külső gyűrítetében. Erősen járja a játék a nagy szavakkal. Tiszta Kálmán választóhoz intézett levelében hangosan hirdeti ma is, hogy elvi áldozatot senkitől sem követel és senkinek sem ad. Mit akar ez jelenteni? Felállítják azt a dogmát, hogy u. n. elveiket megváltoztatni, még miután azok tarthatatlanságáról meggyőződtek is, nem fér meg a becsülettel. Veszelys dologba fognak, ha azt hiszik, hogy a doctrinát a düllőre kivihetik. Rövid idő múlva tapasztalni fogják, hogy saját dogmájuk nyakukra nő s ólom súly gyanánt gátolja majd actiójukat.

Számtalan ferde lépésre ragadta nyolcz éven át a jobboldali balközép előtérteleire való tekintet. Nagy baj lenne, ha Tiszta és társai, most midőn maguk jutottak uralomra, megöriznék a multból terhes örökség gyanánt ezt a veszelys conmittált saját egykori előtérteleik irányában. Igaz, előtérteleik legiója sötét árnyék gyanánt követi nyomdokait s mindig fognak akadni elégen, kik őket e sötét árnyékokra emlékeztetni elég gyengédtelenek lesznek. Mi azonban azt tanácsoljuk nekik: ne ijedjenek meg saját árnyékuktól!

Ó felsége április 2-án indul dalmatiai útjára. Azon hír, hogy ő felsége Brindisiben találkozik Victor Emanuellel, nem valószínű ugyan, de ő felsége tegnap közölte a bécsi olasz követvel azon elhatározását, hogy április 4-én óhajtanak találkozni Velencében az olasz királlyal, hogy ennek bécsi látogatását viszonyozhassa. Az olasz követ arról azonnal táviratilag értesíté uralkodóját, ki ő felségének ezen elhatározását a legszívesebben örömmel fogadta. Velencében valószínűleg három-négy napot töltenek a fejedelmek s ő felsége onnan Pólán és Fiumén át Dalmátiába megy. A hivatalos lap következő legfelsőbb kizáratot hozza: Igazságtügyi magyar miniszterem előterjesztésére Cs. em. királyt az igazságtügyi magyar miniszteriumhoz államtanárnak újul kinevezem. Kelt Bécsben, 1875. évi márczius hó 8-dikán. Ferencz József, s. k. P. erczel Béla, s. k.

Pártmozgalom. A főrendek közt, mint értesülünk, élénk mozgalom foly a Sennyey-pártnak a főrendházban való szervezésére, s valószínűnek tartjuk, hogy a főrendház többsége a „jobboldali ellenzékhez” tartozand. Egyébiránt e körülmény alig okozand egyelőre a kormány-népszerűséget, mert alig hihető, hogy a főrendi „jobboldali ellenzék” ellenzékibb legyen mint vezére, a képviselőházban helyet foglalt b. Sennyey.

A jobboldali ellenzék tegnap esti értekezletén a belügyi és igazságtügyi tárcák költségvetése tárgyalatván, elhatározottat, hogy azok az előterjesztett alakban és összegben elfogadjatnak.

A honvédelmi budget fölötti általános vitában a „jobboldali ellenzék”, mint értesülünk, nem szándékszik aktív résztvenni. A honvédség kérdéseiben e párt, mint párt nem foglalt el külön álláspontot. Valószínű azonban, hogy b. Lipthay Béla jeleníti fogja a honvédelmi budget tárgyalásánál azon egyéni nézetét, melyet kifejezett a pénzügyi bizottságban is.

A belügyminiszteri budgetben 150,000 ft van felvéve közbiztonsági kiadások czimén. Egy tudjuk, hogy ezen összeg némileg a rendelkezési alap jellegével bír, s hogy arról részletes számadások nem tételnek. S ugya valgyuk értesülve, hogy ez összegnek hova fordítása ez ideig nem igen felelt meg a czélnek; nevezetesen a fővárosban egy oly spiciziszemélyzet tartatik fön ez összegből, mely a fővárosi pltyák összeggyűjtésére kiválólag alkalmas, de a közbiztonsági czélt semmivel sem mozdítja elő. Így a mint ma kezelteik, ez az összeg kidobott pénz.

A „szabadelvű” párt névjegyzékébe eddig 170 képviselő írta be magát. A volt Deak-kör 240 tagot számlált.

Tiszta Kálmán belügyminiszter debreczeni választóhoz következő levelet intézett: „Tisztelt választó! Teljes egykezettel oda töreksem ugyan, hogy teendő sokasága daczára t. választóm között személyesen lehessen megjelenni szer-nosém, de addig is, míg ez megtörténhet, óhajtok jelen soraim által nyilatkozni azok előtt, kik már annyiszor tisztelték meg bizalmukkal.

Állásomat jeleztem, nézeteimet a helyzetrel kifejeztem febr. 3-ki beszédemben. Megmondottam akkor, hogy elfelváradtam nem követelhetek senkitől, de ez iránti követelést velem szemben sem fogadok el senkitől. Megmondottam azt is, — hogy hazánk jelen agasztó helyzetében, nem tartom hazafias, és így nem tartom megengedhető dolognak, hogy szembeálljunk egymással oly kérdések miatt, a melyek ma egyáltalánval meg nem oldhatók, elmulasztzuk helyes megoldását azon kérdéseknek, a melyeknek helyes megoldásától hazánk jóléte, sőt talán fennállhatása függ.

Ezen két, most jelzett szempont vezetett azóta s vezet ma is. Kifejezett nézetem visszhangra talált a képviselőház többségénél és megnyerte koronás királyunk ő felségének helyeslést, és én, midőn ezek folytán felszólítottam hazám kormányában résztvenni, kötelességemnek ismertem, hogy nem tekintve saját kényelmemet, nem tekintve érdekeimet, nem tekintve egészségemet és életemet, felajánljam csekély tehetségemet, hazánk jólétének előmozdítására.

A felelt itélni, hogy jól eszelek-dtem-e: tisztelt választóimnak elvitázhatlan joga. Ha azt mondandják, hogy jól eszelek-dtem, igen nagy örömet fognak nekem szerezni; és nagy mérvben fogják ösztönözni a közjó előmozdítására irányzott egykezeteimet. Ha pedig azt fogják mondani, hogy nem eszelek-dtem jól, legyőzven e felelti fájdalommat, egy alkotmányos polgár kötelességével fogok meghajolni t. választóm határozata előtt, de tettemmel fogom megbizonyítani egykezeti, hogy ezen határozatuk bár jogos, de igazságon nem volt.

Tisztelt választók! Ha határozatuk rám nézve kedvezően üt ki, nra meg fogja ez erősíteni a szeretet, a becsülés, a hála azon kapását, a melyek már is önköz-

..... Higgyék el, helyzetünk részvétet érdemel Desclavettes urnak is, mint azelőtt a péknék, Maxence egyszerűen azt felelte; — Uram, nem bírnék semmivel! — Tudom, kiálta a ravasz ember, egy új tudom, mint saját maga. És hát csak egyszerűen csak azért jöttem, hogy egy kis szivességre kérjem, mely semmibe sem kerül önöknek. Ha Favoralt látni fogja, emlékeztesse őt réám, mondja el neki helyzetemet, egykezzük szívére hatni s bírja rá, hogy adja vissza pénzemet Annyi áll, hogy nehezen bocsájt ki valamt kezéből, de végre, ha ért hozzá s ha a kedves szép Gilberte is támogatni akarhá kérelmét — Uram! — Oh! esküszöm, hogy sem Desormeauxnak, sem Chapelainnek egy szót sem szólok róla. Bár ki leszne fizetve, ép úgy fogok szitkozódni, mint a többi, sőt még jobban, ha kell. No, no, kedves jó barátim, könyörüljenek meg rajtam, igérjék meg Csaknem sirt.

— Az így! Uram! kiálta Maxence, homnan legyen atyám százhuszezer frankot! Nem látta őt szökni, anélkül, hogy meg adt a pénz is elfogadta volna, mit Thahler báró hozott neki. A mosoly visszatért Desclavettes ur halvány ajkaira. — Csitt! susogá, csitt! Ezt a világnak mondja edes Maxenceom, mondja jó hangosan, egész erejéből, és talán elhiszik. De ne mondja egy vén barátunk, ki jobban ismeri az üzletet, sem hogy

ne tudná, hányadán van. És ha atyját viszlontlátná s ő merészkednék nyomorult panaszokni, az ördögbe, ismételné neki azt, mit e perczben mondtam önnek. Ha az ember megszökik, miután tizenkét milliót vett kölcsön pénztárától, ostobább volna az illető, mint rendesen ilyenkor lenni szoktak, ha két három milliót nem biztosított volna magának. — És végre Favoral, minden inkább csak nem ostoba Kitént, hogy a volt bronzkereskedő ugyanazon gyamura jutott, mint az imént a pék. Szégyen és haragkönyök boríták el Gilberte arczát. — Ez gyalázatos, a mit ön most mondd, kiálta. Desclavettes ur igazán meg volt lepetve a fiatal leány hevessége által. — És miért? felé. Vízce helyében bizonyára nem hoztam volna, ugyan azt tenni, a mit ő bizon meg is tett. — Nem kell-e családja jövőjét biztosítani? — És ha én mondom ezt kegyednek, elhiheti, mert én becsületes ember vagyok és husz éven keresztül az üzletben dolgoztam, — még pedig mindig kiálltam a sarat, és bárkit felszólított, merné-e állítani, hogy valaha látta az aláírásomat, a piacra dobott váltókon Még egyszer mondom, kedves barátim, igérjétek, hogy meg fogjátok menteni öreg barátotokat, mentsetek meg a nyomortól, támogassátok kérésemet atyátoktól A ravasz kópé edesök hangja, még a szelíd Favoralné is felbőszíté.

HALÁSZ IMRE.

Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4).

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: helyben és vidékre (Egy érre . . . 20 ft) Negyedévre . . . 5. — Félévre . . . 10 „ Egy hóra . . . 1.80 Egy szám ára 6 krajczár o. 6.

Hirdetések a kiadóhivatal által árjegyrek szerint számítottak.

azon aránylag igen gyéken előforduló apák vagy anyákhoz képest, kik illő gondallal kísérik gyermekeik fejlődését. Igaz, hogy mindez felfogás dolga, s az illetők valószínűleg azt hiszik, hogy eléggé teljesíték szülei kötelességüket, már az által is, hogy az elemi iskolák bevégezése után nem fogták fiaikat a tőke mellé, — de az ki a külföldi német és angol viszonyokat ismeri, jól tudja, hogy oly szülőktől, kik az által, hogy gymnasiumokba küldék fiaikat, valami több is kívánható azon magasabb képzettség czéljából, melyet e tettek által fiaiknak adni kívánnak. Volenti non fit injuria; — az nem megy, hogy valaki az iparos vagy más kézműves foglalkozás helyett a tudományos pályákra kívánja nevelni gyermekeit, — de nem akar megtelemni az ezekhez szükséges gondosabb nevelés követelményeinek. Az a b nevelés követelményeinek. Oly eljárást annak oka, hogy a magyarországi társadalom oly könnyű morálú és oly züllött állapotban vagyunk ma is.

Az etoni, harveny stb. angol. iskolák melyeknek mintájára mi legalább egyet kívánunk Magyarországnak, nem a születés, hanem az értelmi aristocratia gyermekeinek iskolája. — s ez osztály előmozdítása, azt hisszük, Magyarországra még igen ráfér. Ily nemiek azok iskolák, melyekbe a porosz, angol és más trónörökösök külföldön jártak, — és nem oly nemiek, mint a mi gymnasiumaimk rongyos padjakkal, piszkos falakkal, s a szülei háztól oly fűsikai, mint erkölcsi értelemben egyaránt füstletlen állapotban bejáró számos növendékeikkel.

Avagy mit mutat a tapasztalás? nem tény-e, hogy még fővárosi gymnasiumainkban is csak itt-ott lézeng egy-ekét magasabb rangú vagy vagyoni állású család sarjadéka? Vagy talán ennyire magtalankodólvánának e rendbe tartozó családaink? — korúsem! Hanem igenis, a magán nevelők, és külföldi nevelők veszelys oltalma alá luzzódnak azon durva szellem ellen, melyet gymnasiumi tanulók jó nagy része fájdalom kiirhatatlan magába gyökerezve hoz a szülei házból.

Itt tényekkel állunk szemben, melyek ellenében nem okoskodni, hanem tenni kell, ha azt akarjuk, hogy legelőkelőbb családaink fiait ne magán uton, vagy külföldön, hanem nyilvános magyar intézetben neveltsenek hazafias érzelmű polgárokká.

Ép ilyen alapon a „Hon” azon másik állítása is, hogy államköltészen lenne ily intézet állítandó, mert habár a kezdetnél talán kötelességszerűleg adni kellene is a kormányának a megindításhoz valamit, — később könnyen fenntartandó egy ily intézet saját bevételeiből is magát.

Sajnáljuk egyszerűsödését, hogy a „Hon” említtet felszámolását, mint a magyar journalistica egy tényét sem hagyhatjuk érintetlenül. A „Közérdek” ama tegnapi vezércikkének írja egy új tudományos, mint gyakorlati tekintetben képzett tanterfű, aki egyfelől saját szemlélet alapján ismeri a külföldi viszonyokat, másfelől pedig idebent a hazában már évek óta gyakorlatilag ismerős a gymnasiumok állapotával.

— Mi sosem fogjuk viszontlátni férjemet szolt kimérten. Desclavettes ur vállat vont és atyai pörölés hangján felelt: — No bizony, kikérem magannak e sötét gondolatokat! Ne féljen, viszontlátja kedves Ferenc barátomat; finomabb róka ő, sem hogy ki ne jászánul üldözött. Természetesen, el fog rejtőzni bizonyos ideig, de a mint vesztedem nélkül lehetséges lesz, vissza fog térni karjaiba. Tán a törökök számára találtott f. laz elővülés? A boulevardonk hemzsegenek az olyan emberek, kiknek annak idejében valami kis bajuk volt, s kik tiz-tizenkét esztendőn külföldön töltöttek — egészségük érdekében. Kevésbé tekintélyesek azért? A világrt sem, mindenki habozás nélkül kezét fog velök. Emlékszik-e még arra valaki? Reggelint nem-e halomra gyűlnek az új események, újabb érdekek alá temetve a tegnapi eseményeket?!

A látogatás örökkévaló látszott valóni, s nem kis faradás nélkül sikerült végre Maxenceak és Gilbertenek az öreget elutasítani, ki végre el is pusztult, de a mint nyilant beváll, igen elégedetlen kedély hangulatban, a miért oly kedvezőtlenül fogadtattok kére. Éjfélén túl volt már. Maxence legszívesebben haza ment volna saját lakására, de anjya kérelmeire a házban maradt, és régi szobájának ágyára veté magát ruháslót. — Vajjon mi vár reánk holnap? gondola magában. (Folytatása követt.)

Mindenesetre feltehető tehát róla, mint e mellett nemcsak pusztán tanfőúr, hogy illetékes szakértő e kérdésben, — míg ellenben a „Hon” illetékes czikkírója valószínűleg csak egy állam ügyéről elméletileg bölesekdedő fiatal ember, — de a ki denique mint az érett közvélemény képviselője hangadja szerepel egy másik tapasztalati alapokon álló nézet elölében. És ez, úgy hiszük, nem első eset a magyar publicistákban. Az angurok névze, kik ismerik a coullissák titkait, e komédia, igaz, nem rejti valami nagy vesztét, — de nem így áll ez az ország távoli vidékeire nézve. — Mikor fog már eljönni nálunk is azon idő, hogy az emberek belássák, mit Amerikában a legújabb filu telepedők is belátják, hogy t. i. egy jól vezetett hírlap fejlődésnek legelső szükségét képezi, de a melynek, hogy megbízható organum legyen, megbízható, komoly férfiakra, ezek működése megnyerhetése céljából pedig kellő anyagi erőre van szüksége.

Saját félhivatalos tanácsadóink elneben is ajánljuk a jelenlegi belügyi és cultusminister uraknak emlegetett indítványunkat.

Budapest, márczius 12.

Ismeretes a mi decentralistáinknak azon helytelen észlata, hogy az államhatalom jelenlegi szűk körű iskolafelügyeleti jogát is a törvényhatóságokra akarják ruházni. Ezen eszme a közoktatási költségvetés jelenlegi tárgyalásánál ismét felmerült.

„P. Lloyd” határozottan ellene nyilatkozik a megyei s felekezeti politikások ezen intenciójának, s a közoktatási tén az állam jogkörének tagítását sürgeti:

„A nevelésügyben az állam által gyakorolt hatalom túlságosan szűk körű, — ugymond a „P. L.” — a kormány közegeinek befolyása igen problematikus; helyenkint semmis; a felekezeti és nemzeti szellemi fejlődés számára a legtöbbet nyílik. Figyelmeztetünk kell e viszásra, ha látjuk, hogy mindig erősebben lép fel azon áramlat, mely a kormányhatalom még nagyobb korlátozását, az önkormányzati jogok még tágabbra terjesztését célozza. A decentralizáció végzetes jelszavát a nevelésügy tén is hangoztatják, és pedig szenvedélyes türelmetlenséggel, mert felekezeti és nemzeti szellemi kifejezése. A tanfelügyeleti intézménye iránti ellenszenv szintén a felekezeti féltékenykedés gyanúja, s e tekintetben az a sajátos dolog észlelhető, hogy oly politikuskok, kik különben egész erővel az államszuverenitás fenntartásáért küzdenek, itt ellenbássaikkal összelálsznak. Azért idejekoránt intő szózatunkat hallgatjuk oly kísérlet ellenben, melynek csak gonosz zavar lehet következése. Ha nem tévedünk, az új kabinetet a „decentralizáció” erős vonása jellemzi, mely közigazgatási azon akar érvényesülni: e pontot a jelen pillanatban nem akarjuk vitálni, majd lesz alkalom erre is; de azt már ma is ajánljunk, hogy az experimentumot legalább ne kísérleljék meg azon ténen, hol a kedvezőtlen eredmény eljárási lenne a nemzeti, műveltségi és állami érdekek feladásával.”

„Ung. Lloyd” ugyani értelemben nyilatkozik: „Iböl képviselő, — ugymond — az összes iskolai felügyelet az önkormányzati megyei hatóságokra szentet átruházni. Ezét összefüggő a tanfelügyeleti szakadatok megátámadása, kiknek elbocsátását politikai és pénzügyi okokból követelik. Mi ezzel ellentétben kijelentjük, hogy a népközlési törvény egyik legjobbját az államnak fenntartja s e célra a tanfelügyelet személyiben állami hivatalnokokat rendel. Más kérdés, megfelel-e a tanfelügyeleti állami szervezete az elterendő céljának, s állami feladatuk magaslátán az illető ügyeknek. E két irányban helyes reformok szükségesnek látnak, de magát az elvet fenn kell tartani, sőt még tágabban alkalmazni. A magyarországi államhatalom féltékeny gondjával őrízze a törvény által ruházott jogokat; ugysem igen kedvező állapotban levő tanügyünk elkerülhetetlen hanyatlásnak indulna, ha a nyilvános tanítást egészen egyes felekezetekre és törvényhatóságokra bíznák. Mi azt valljuk, hogy épen a törvényhozást illető szakkörök sikeres legnagyobbb buzaállomással az állami befolyás elvételét, azon elvét, hogy mindennemű nevelés csak a felölös államhatalom éber felügyelése és vezetése alatt, az állameszme szolgálatában történjen. Vagy feljött, hogy a nevelés és művelés állami nemcsak az egynék java, hanem az összeség létele, az állam jövője is nagyrészt feltételezhető? És épen minálunk, nagyon is ismeretes okokból, sürögő szükség, hogy a nevelés az állameszme szolgálatában álljon.”

Marosvásárhelyt a képviselőválasztásra jogosítottok közé 730-an irattak be; 1872-ben 1192-re s így 462-vel többre rugott a választók száma. A választói jogosultság elvesztése mult évi adóhátralek miatt, főleg az intelligens osztályt érte.

A porosz bank igazgatósága elhatározta, hogy a porosz titzalléroggyeket — a gyakorta előforduló hamisítások miatt — a forgalomból kivonja. A beváltás, illetőleg kiserlés f. é. ápril elején minden bankpénztár által eszközöltetik, később a berlini bank-főpénztár által.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése márczius 12-én.

A néhai balközépeknek ma néhez napja volt. Hétfő este multjának történetét kezdik a fejére olvasni. De a néhai balközépek most már „szabadelvtű” pártbeli” tagjai megállják helyüket keményen.

A közoktatási budget befejezése után fölvetetett a honvédelmi ministerium költségvetése. Jankovics Miklós a néhai balközépek volt tagja, ki Tiszát s a balközépek vezetőjét az új pártba nem követte, a „maradékok” egyike, kiollotta a ház naplóból azon indítványt, melyet a néhai balközépek mindamviszor, minden honvédelmi budget tárgyalásánál a 48/49-diki volt honvédek erkölcsi elismerése és nyugdíjazása tárgyában megújított és indokolta Váradyi Gábornak ez alkalmakkor tartott stereotip beszédeivel. Erre Tiszá Kálmán belügyminister a kormány nevében azon ellenindítványt nyújtotta be, hogy a Jankovics-féle indítvány mellőztessék.

A szöveget emek fölött néverszerinti szavazást kért, a minek eredménye az lón, hogy Magyarország képviselőtestületének óriási többsége kijelenté nyiltan, hogy a Jankovics-féle indítvány tárgyalásának most sem idejé, sem helye.

E szavazás fontos momentum parlamentünk történetében. Az első nyilt alkalom volt ez, midőn a balközépek megkellett küzdeni egy részről multjának logikájával, más részről a megváltozott helyzet consequentiával. A koronázás ünnepeles pillanatában a fejedelmek és a nemzeti kölesönösen fátvölt vetének a multakra. Az ellenzék elég ildomtalan volt, hogy e fátvölt mind-egyre szellőztet; most tünik kell egykorildomtalanága consequentiáit, bármily kellemetlen is azok. A kormány tekintélyt ily reminiscenciák természetesen nem igen emelhetik.

Elnök: Gy. H. yczey Kálmán. Jegyzők: Wächter Frigyes, Szeneczey Ödön, Mihályi Péter, Beöthy Algeorn. A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán, Tiszá Kálmán, Perczel Béla, Simonyi Lajos báró, Trefort Ágoston, Péchy Tamás, Szende Béla, Pejacsevich Péter gróf.

Elnök az ülést d. e. 10 órákor megnyitván, a mult ülése jegyzőkönyvének hitelesítése után Battyányi Ferenec gróf a főrendiház jegyzője jelenti, hogy a felsőház a képviselőháznak az 1867. és 1868. évi zárszámadások megvizsgálására vonatkozó határozataihoz és a közis aktívák iránti határozataihoz hozzájárult. Tudomást vétetik, Szende Béla honvédelmi minister az erdélyi katonai kórházakért 1875. évre fizetendő többletek fedezésére szükséges póthitelről szóló törvényjavaslatát teszi le a ház asztalára. A pénzügyi bizottsághoz utasították. Bittyö Bényi kataszteri bizottság jelentését nyújtja be a földadó szabályozása tárgyában már másodikban tett főrendi módosításokra vonatkozólag. A ház ezen törvényjavaslatát a pénzügyminister indítványára a végrehajtókra és kézbesítőkre vonatkozóval együtt a holnapi ülés napirendjére tűzte ki.

Következett a vallás és közoktatási ministerium költségvetésének tárgyalása.

A Budapesti föllálított felső leányiskolára előirányozott 10,369 frt. A pénzügyi bizottság ezen összeget töröltetni indítványozta. Trefort Ágoston vallás- és közoktatási minister kéri a házat, hogy mintán ezen leányiskolát csak a jövő őszszel kívánja felbontatni, mert legalább hatzer frtot szavazzon meg. Ez nézete szerint egy socialis reform kezdete volna. Tarsadalmunk általában nagyon betegnek tartja, fő betegsége a fr voltás és a pazarlás. E baj leginkább lehet a nők kello oktataása és nevelése által segíteni. Számtalan család megy Magyarországon tönkre a nők féltékeny üzése miatt. Azon gonosz luxus, mely az utcára vetetik, megmérgezi a nöket. Ennek nincsen más antidotuma, mint komoly oktatás, iskoláztatás. Ismételve kéri a 6000 frt megzavazását. (Helyeslés.)

Molnár Aladár örömmel hozzájárul a minister által kért 6000 frt megzavazásához, de kimondatni kívánja, hogy a „felsőbb leányiskola” ezim helyett a „női középiskola” ezime vetéssek fel; az egyes terekek pedig ne részletesen, hanem szavaztassék meg általában a női középiskola föllállításának első évi szükségletére 6000 frt. (Helyeslés.)

Szathmáry Károly örömmel járul a cultusminister korszerű indítványához; ellenben Zsedényi nem fogadja azt el. Trefort Ágoston vallás- és közoktatási minister kijelenti, hogy az általa kért összeg által a mérleg nem mutat meg, a mennyiben e 6000 frtal a torna-póttanfolyamra a tegnapi ülésben kevesebbet kért megzavaztatni.

Szentágh Pál azt hitte, hogy komolyan tetettet a kormány részéről azon nyilatkozat, hogy a pénzügyi bizottság által megállapított budgetet elfogadják. Felkéri a közoktatási ministert, hogy maradjon meg a pénzügyi bizottság által megállapított keretben.

Simonyi Ernő hazafiatlan eljárásnak tartja a minister részéről azt, hogy 15,000 frtot kért a tornászati tanfolyamra, midőn utólagosan kiderül, hogy e célra 9000 frt is elég. Ugy látja különben, hogy a ministernek már van egy kinevezett igazgatója, mert a budgetben egy igazgató fizetése előirányoztatik, ki egyszermind törvénytartás is. Ha nem volna meg az igazgató, honnan tudná a minister, hogy az őtörtén lemtanárs is. (Derűltség.)

Trefort Ágost vallás- és közoktatási minister kijelenti, hogy oly szükségesnek tartja a felsőbb leányiskola felállítását, hogy inkább a torna-póttanfolyamra előirányozott összegből töröl, mintsem előadja a felső leányiskola felállítását. Ezáltal a mérleg nem zavartatik meg, s azért ismételve kéri az általa javaslatba hozott összeg megzavazását.

Tavaszi Endre figyelmeztet arra, hogy a képviselőház még semmit sem áldozott a növekedés érdekében. Elfogadtatni kívánja a javaslatba hozott összeget.

Széll Kálmán pénzügyminister kijelenti, hogy a kormány azon nyilatkozata, mely szerint a pénzügyi bizottság javaslatát elfogadja, nem vehető oly szóserint, hogy a részleteknél a kormány ne teljesen indítványokat. Ezt szölk ki is jelentette a budget-tárgyalást megelőző beszédekben. E mellett hangsúlyozta azt, hogy a közoktatási minister által javaslatba hozott összeg nem rontja a mérleget, a mennyiben nem foglal magában több kiadást. Ajánlja a javaslatba hozott összeg elfogadását.

Madarász József és Kemény Mihály magyfatoságnak tartják a nevelés érdekét, s ezért a minister által javaslatba hozott összeget elfogadják; — míg Szederkényi csak az igazgató fizetését kívánná fölvetetni.

Molnár Aladár azon kérdést intézi a ministerhez, van-e kifogása az általa indítványozott elvezetés ellen?

Trefort Ágoston vallás- és közoktatási minister kijelenti, hogy nincs kifogása a név ellen; de attól tart, hogy ha a központosítást elnevezés fogadtatnak el, utóbb azon praetensioval lépének fel, hogy akadémiát is kell felállítani.

A ház a 6000 frtal a felállítandó felsőbb leányiskolára megzavazza. A vézi siketnémák intézetére 34,574 frt, a budapesti vakok országos intézetére 32,765 frt. vita nélkül szavazatik meg.

Az egyetemi épületek létesítésére felvett s még felveendő tőkék kamat és törlesztési szükségletére előirányoztatott 146,322 frt. Madarász József egy hat. javaslatot nyújt be, mely szerint a minister utasítások jelentés benyújtására az iránt, vajjon nem hanyagság vagy pazarlás okozta-e a tulkiadás, s hogy az összeg megzavazása addig fűgőben tartassék.

Trefort Ágoston vallás- és közoktatási minister kijelenti, hogy az egyes építkezésekről midőn azok befejezve lesznek, részletes jelentést fog a ház elé terjesztetni. Addig is azonban meggyízi, hogy a tulkiadások okai nagyon természetsek. Az egyetemi könyvtár-épületnél a lectoriumot a reaktandókat a barátok terére kellett áttelepezni felsővilágítással ellátni; az életviteli épületnél az építkezés közlén egy új utca nyitattatott s így az épület két front helyt harmat kapott, mint előré látni nem lehetett, végre egy harmadik épületnél a talaj oly rozsnak találtott, hogy 7 láb helyett, mint tervezte volt, 14 lábba kellett az alapot rakni. Ezek mind oly dolgok melyeket előre látni nem lehetett. Az előirányozott összeg megzavazását kéri.

Szederkényi Nándor, Gullner Gyula és Simonyi Ernő Madarász határozatára kiküldött bizottságok, hogy jelentését terjeszse be, hogy ez ügyben mielőbb tétethessék intézkedés.

A ház Pechy Manó azon fölszólalása után, — hogy az illető bizottság még elültség alatt meg fogja tenni jelentését — elfogadta az előirányozott összeget.

Yugdijak a rendes szükségletére 53,280 frt, — a rendkívüli szükségletnél a budai tanítóképezdei épület szükségletére 15,000 frt, — a szegedi főreálitánói helyiségek fölszerelésére 15,000 frt, — a mogyeróvárosi városi helyiségek berendezésére és fölszerelésére 4300 frt, — a nemzeti muzeum főszütnyéire 5000 frt, — a muzeum termek meleg víz általi fűtésére szükséges szerkezetre 29,244 frt szavaztatott meg.

Ezzel a vallás- és közoktatási ministerium költségvetésébe belevé fejze, következtet a honvédelmi ministerium költségvetésébe.

Móricz Pál előadó röviden jelzi azt, hogy a honvédelmi minister az általános helyzet nyomása alatt készítvén el költségvetést, igyekezett tetemes megtakarításokat tenni. A pénzügyi bizottság e megtakarításokkal nem érte be egészen, hanem még tetemes levonásokat tett, melyek összesen mintegy 755,000 frtra rugnak. Ajánlja a pénzügyi bizottság által megállapított költségvetést a ház figyelembe. (Helyeslés.)

Jankovics Miklós az 1848-diki honvédek nyugdíjaztatása, azok özvegyeinek és árváinak segélyezésére tárgyában a baloldali által 1867. év óta minden évben megújított hat. javaslatot újbol benyújtja, hosszasan indokolván azt ugyanazon indokokkal, melyeket Váradyi Gábor ugyanezen hat. javaslat beadása alkalmával évről-évre fölvetett. Indítványát csak az esetben fogja visszavonni, ha a kormány kijelenti, hogy a 48-49-diki honvédek özvegyeinek és árváinak segélyezésére a törvénytelen eljárást, mit a Theresianum igazgatósága elkövetett, t. i. az absolut kormány alatt 1864-ben telekkönyvileg bekezebeztetett, megsemmisítette és egyttal arról is adion véleményes jelentést, vajjon jövőre is célirányosnak tartja-e az említett uradalom jóvedelmét a Theresianumban nevelendő ifjakra fordítani.

A ház a közoktatási ministernek azon kijelentése után, hogy ezen összeg utólagra szavazatik meg, mintán azon ifjak, kik ezen alpból neveltetnek, az idén végzik el a cursust — az előirányozott összeget megzavazza. A hat. javaslat ki fog nyomatni és a költségvetés tárgyalása után napirendre tűztetik.

A kolozsvári elemi iskola rajztanítójának 315 frt, — az erdélyi tanítóképzésnek javítására 10,450 frt, — a segélyosztáldíj-alapnak 1064 frt, — a szegénytanulók segélyezésére 1200 frt, — a Goldberger-féle osztáldíjra 630 frt, — kamarai járandóságokra 3545 frt, — Halli alapítványi aláfa hiányának pótlására 4910 frt, — a magyarországi középiskolákra járt 15 horvát tanuló számára 3000 forint, — azon egyetemi tanárok számára, kik elméleti szakot adnak elő, melyre rendszeresített tanszék vagy nem létezik, vagy betöltve nincs, s kiknek a tanári pályán megtartása az illető facultás véleménye szerint kívánatos 5000 frt szavazatik meg. Külföldről meghívandó szaktanárok díja-

zására előirányoztatik 12,000 frt. A ház töröl ezen összeget. Ösztöndíjakra a magyar határőrvidék számára 3120 frt szavazatik meg.

A magyar nemzeti muzeumokra előirányoztatott 94,602 frt. A pénzügyi bizottság 90,000 frtot ajánl megzavazására.

Pulszky Ferenec nem kíván többet, mint a mennyi tavaly adva volt és most is belegezvezt abba, hogy abból, a mit tavaly adtak, 4602 frt töröltessek, és csak arra kéri a házat, hogy a muzeumnál a mostani időben is, melyekben az anyagi érdekek és szükségességek annyira dominálóak, ne feledkezék meg. (Helyeslés.)

Az országos képtárra 20,160 frt. Elfogadtatik. A központi meteorológiai intézetre 13,000 frt.

Lázár Ádám azt hiszi, hogy ezen intézet nem azért van alapítva, hogy ott egy kanonokot hizlaljanak. (Derűltség.) hanem azért, hogy a természet-tudomány s különösen a lebeszeti jelenségeket megfigyeljék.

A ház az előirányozott összeget megzavazza. Vita nélkül szavazatik az országos törvényhatóságaihoz, hogy azok ügy az iradalm pártolására, mint a köznevelés terjesztésére és támogatására közpönyvtárakat igyekezzenek alapítani. Felhívja másrészt a sajtó képviselőit, konstatalni azt, hogy a törvényhozás termében tárgyban egy hang emelkedett és ne vonják meg ebbeli igyekezetüktől támogatásukat. (Helyeslés.)

A ház — a ministernek azon kijelentése után, hogy ezen fölhatást meg fogja tenni — megzavazza az előirányozott összeget.

A m. tud. akadémiá matematikai és természettudományi osztályának országos kutatószakra: — mint 1874-ben, 5000 frt, a m. kir. természettudományi társulat új segélyezésére országos kutatószakra 4000 frt, elszegényedtet magyar irodok segélyezésére 2500 frt, torna mesterek kiképezésére 5000 frt, Toldy Ferenecnek 50 éves irodalmi érdemeiért évenként 4000 frt szavaztatott meg. Következett a fedezet. A m. nemz. muzeumi alapokból 11,652 frt, orosz. zene- és szavallati akadémiai tandíjakból 1000 frt. Elfogadtattak.

Egyházi célokra előirányoztatott 310,000 frt. Szederkényi Nándor utasítottat kívánja a közalapok és alapítványok megvizsgálására kiküldött bizottságok, hogy jelentését terjeszse be, hogy ez ügyben mielőbb tétethessék intézkedés.

A ház Pechy Manó azon fölszólalása után, — hogy az illető bizottság még elültség alatt meg fogja tenni jelentését — elfogadta az előirányozott összeget.

Yugdijak a rendes szükségletére 53,280 frt, — a rendkívüli szükségletnél a budai tanítóképezdei épület szükségletére 15,000 frt, — a szegedi főreálitánói helyiségek fölszerelésére 15,000 frt, — a mogyeróvárosi városi helyiségek berendezésére és fölszerelésére 4300 frt, — a nemzeti muzeum főszütnyéire 5000 frt, — a muzeum termek meleg víz általi fűtésére szükséges szerkezetre 29,244 frt szavaztatott meg.

Ezzel a vallás- és közoktatási ministerium költségvetésébe belevé fejze, következtet a honvédelmi ministerium költségvetésébe.

Móricz Pál előadó röviden jelzi azt, hogy a honvédelmi minister az általános helyzet nyomása alatt készítvén el költségvetést, igyekezett tetemes megtakarításokat tenni. A pénzügyi bizottság e megtakarításokkal nem érte be egészen, hanem még tetemes levonásokat tett, melyek összesen mintegy 755,000 frtra rugnak. Ajánlja a pénzügyi bizottság által megállapított költségvetést a ház figyelembe. (Helyeslés.)

Jankovics Miklós az 1848-diki honvédek nyugdíjaztatása, azok özvegyeinek és árváinak segélyezésére tárgyában a baloldali által 1867. év óta minden évben megújított hat. javaslatot újbol benyújtja, hosszasan indokolván azt ugyanazon indokokkal, melyeket Váradyi Gábor ugyanezen hat. javaslat beadása alkalmával évről-évre fölvetett. Indítványát csak az esetben fogja visszavonni, ha a kormány kijelenti, hogy a 48-49-diki honvédek özvegyeinek és árváinak segélyezésére a törvénytelen eljárást, mit a Theresianum igazgatósága elkövetett, t. i. az absolut kormány alatt 1864-ben telekkönyvileg bekezebeztetett, megsemmisítette és egyttal arról is adion véleményes jelentést, vajjon jövőre is célirányosnak tartja-e az említett uradalom jóvedelmét a Theresianumban nevelendő ifjakra fordítani.

A ház a közoktatási ministernek azon kijelentése után, hogy ezen összeg utólagra szavazatik meg, mintán azon ifjak, kik ezen alpból neveltetnek, az idén végzik el a cursust — az előirányozott összeget megzavazza. A hat. javaslat ki fog nyomatni és a költségvetés tárgyalása után napirendre tűztetik.

A kolozsvári elemi iskola rajztanítójának 315 frt, — az erdélyi tanítóképzésnek javítására 10,450 frt, — a segélyosztáldíj-alapnak 1064 frt, — a szegénytanulók segélyezésére 1200 frt, — a Goldberger-féle osztáldíjra 630 frt, — kamarai járandóságokra 3545 frt, — Halli alapítványi aláfa hiányának pótlására 4910 frt, — a magyarországi középiskolákra járt 15 horvát tanuló számára 3000 forint, — azon egyetemi tanárok számára, kik elméleti szakot adnak elő, melyre rendszeresített tanszék vagy nem létezik, vagy betöltve nincs, s kiknek a tanári pályán megtartása az illető facultás véleménye szerint kívánatos 5000 frt szavazatik meg. Külföldről meghívandó szaktanárok díja-

zására előirányoztatik 12,000 frt. A ház töröl ezen összeget. Ösztöndíjakra a magyar határőrvidék számára 3120 frt szavazatik meg.

A magyar nemzeti muzeumokra előirányoztatott 94,602 frt. A pénzügyi bizottság 90,000 frtot ajánl megzavazására.

Pulszky Ferenec nem kíván többet, mint a mennyi tavaly adva volt és most is belegezvezt abba, hogy abból, a mit tavaly adtak, 4602 frt töröltessek, és csak arra kéri a házat, hogy a muzeumnál a mostani időben is, melyekben az anyagi érdekek és szükségességek annyira dominálóak, ne feledkezék meg. (Helyeslés.)

Az országos képtárra 20,160 frt. Elfogadtatik. A központi meteorológiai intézetre 13,000 frt.

Lázár Ádám azt hiszi, hogy ezen intézet nem azért van alapítva, hogy ott egy kanonokot hizlaljanak. (Derűltség.) hanem azért, hogy a természet-tudomány s különösen a lebeszeti jelenségeket megfigyeljék.

A ház az előirányozott összeget megzavazza. Vita nélkül szavazatik az országos törvényhatóságaihoz, hogy azok ügy az iradalm pártolására, mint a köznevelés terjesztésére és támogatására közpönyvtárakat igyekezzenek alapítani. Felhívja másrészt a sajtó képviselőit, konstatalni azt, hogy a törvényhozás termében tárgyban egy hang emelkedett és ne vonják meg ebbeli igyekezetüktől támogatásukat. (Helyeslés.)

A ház — a ministernek azon kijelentése után, hogy ezen fölhatást meg fogja tenni — megzavazza az előirányozott összeget.

A m. tud. akadémiá matematikai és természettudományi osztályának országos kutatószakra: — mint 1874-ben, 5000 frt, a m. kir. természettudományi társulat új segélyezésére országos kutatószakra 4000 frt, elszegényedtet magyar irodok segélyezésére 2500 frt, torna mesterek kiképezésére 5000 frt, Toldy Ferenecnek 50 éves irodalmi érdemeiért évenként 4000 frt szavaztatott meg. Következett a fedezet. A m. nemz. muzeumi alapokból 11,652 frt, orosz. zene- és szavallati akadémiai tandíjakból 1000 frt. Elfogadtattak.

Egyházi célokra előirányoztatott 310,000 frt. Szederkényi Nándor utasítottat kívánja a közalapok és alapítványok megvizsgálására kiküldött bizottságok, hogy jelentését terjeszse be, hogy ez ügyben mielőbb tétethessék intézkedés.

A ház Pechy Manó azon fölszólalása után, — hogy az illető bizottság még elültség alatt meg fogja tenni jelentését — elfogadta az előirányozott összeget.

Yugdijak a rendes szükségletére 53,280 frt, — a rendkívüli szükségletnél a budai tanítóképezdei épület szükségletére 15,000 frt, — a szegedi főreálitánói helyiségek fölszerelésére 15,000 frt, — a mogyeróvárosi városi helyiségek berendezésére és fölszerelésére 4300 frt, — a nemzeti muzeum főszütnyéire 5000 frt, — a muzeum termek meleg víz általi fűtésére szükséges szerkezetre 29,244 frt szavaztatott meg.

Ezzel a vallás- és közoktatási ministerium költségvetésébe belevé fejze, következtet a honvédelmi ministerium költségvetésébe.

Móricz Pál előadó röviden jelzi azt, hogy a honvédelmi minister az általános helyzet nyomása alatt készítvén el költségvetést, igyekezett tetemes megtakarításokat tenni. A pénzügyi bizottság e megtakarításokkal nem érte be egészen, hanem még tetemes levonásokat tett, melyek összesen mintegy 755,000 frtra rugnak. Ajánlja a pénzügyi bizottság által megállapított költségvetést a ház figyelembe. (Helyeslés.)

Jankovics Miklós az 1848-diki honvédek nyugdíjaztatása, azok özvegyeinek és árváinak segélyezésére tárgyában a baloldali által 1867. év óta minden évben megújított hat. javaslatot újbol benyújtja, hosszasan indokolván azt ugyanazon indokokkal, melyeket Váradyi Gábor ugyanezen hat. javaslat beadása alkalmával évről-évre fölvetett. Indítványát csak az esetben fogja visszavonni, ha a kormány kijelenti, hogy a 48-49-diki honvédek özvegyeinek és árváinak segélyezésére a törvénytelen eljárást, mit a Theresianum igazgatósága elkövetett, t. i. az absolut kormány alatt 1864-ben telekkönyvileg bekezebeztetett, megsemmisítette és egyttal arról is adion véleményes jelentést, vajjon jövőre is célirányosnak tartja-e az említett uradalom jóvedelmét a Theresianumban nevelendő ifjakra fordítani.

A ház a közoktatási ministernek azon kijelentése után, hogy ezen összeg utólagra szavazatik meg, mintán azon ifjak, kik ezen alpból neveltetnek, az idén végzik el a cursust — az előirányozott összeget megzavazza. A hat. javaslat ki fog nyomatni és a költségvetés tárgyalása után napirendre tűztetik.

A kolozsvári elemi iskola rajztanítójának 315 frt, — az erdélyi tanítóképzésnek javítására 10,450 frt, — a segélyosztáldíj-alapnak 1064 frt, — a szegénytanulók segélyezésére 1200 frt, — a Goldberger-féle osztáldíjra 630 frt, — kamarai járandóságokra 3545 frt, — Halli alapítványi aláfa hiányának pótlására 4910 frt, — a magyarországi középiskolákra járt 15 horvát tanuló számára 3000 forint, — azon egyetemi tanárok számára, kik elméleti szakot adnak elő, melyre rendszeresített tanszék vagy nem létezik, vagy betöltve nincs, s kiknek a tanári pályán megtartása az illető facultás véleménye szerint kívánatos 5000 frt szavazatik meg. Külföldről meghívandó szaktanárok díja-

zására előirányoztatik 12,000 frt. A ház töröl ezen összeget. Ösztöndíjakra a magyar határőrvidék számára 3120 frt szavazatik meg.

A magyar nemzeti muzeumokra előirányoztatott 94,602 frt. A pénzügyi bizottság 90,000 frtot ajánl megzavazására.

Pulszky Ferenec nem kíván többet, mint a mennyi tavaly adva volt és most is belegezvezt abba, hogy abból, a mit tavaly adtak, 4602 frt töröltessek, és csak arra kéri a házat, hogy a muzeumnál a mostani időben is, melyekben az anyagi érdekek és szükségességek annyira dominálóak, ne feledkezék meg. (Helyeslés.)

Az országos képtárra 20,160 frt. Elfogadtatik. A központi meteorológiai intézetre 13,000 frt.

Lázár Ádám azt hiszi, hogy ezen intézet nem azért van alapítva, hogy ott egy kanonokot hizlaljanak. (Derűltség.) hanem azért, hogy a természet-tudomány s különösen a lebeszeti jelenségeket megfigyeljék.

A ház az előirányozott összeget megzavazza. Vita nélkül szavazatik az országos törvényhatóságaihoz, hogy azok ügy az iradalm pártolására, mint a köznevelés terjesztésére és támogatására közpönyvtárakat igyekezzenek alapítani. Felhívja másrészt a sajtó képviselőit, konstatalni azt, hogy a törvényhozás termében tárgyban egy hang emelkedett és ne vonják meg ebbeli igyekezetüktől támogatásukat. (Helyeslés.)

A ház — a ministernek azon kijelentése után, hogy ezen fölhatást meg fogja tenni — megzavazza az előirányozott összeget.

A m. tud. akadémiá matematikai és természettudományi osztályának országos kutatószakra: — mint 1874-ben, 5000 frt, a m. kir. természettudományi társulat új segélyezésére országos kutatószakra 4000 frt, elszegényedtet magyar irodok segélyezésére 2500 frt, torna mesterek kiképezésére 5000 frt, Toldy Feren

A BUDAPESTI ÁRÚ- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI.

(HIVATALOS.)

A BÉCSI TŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI. 1875. márczius 11-én.

Table with multiple columns listing market prices for various goods, including flour, oil, and other commodities. It includes sub-sections for 'Kötvények', 'Takarékpénztárak', 'Malmok', 'Kereskedelmi bankok', and 'Pénzjegyek'.

Advertisement for HECKENAST zongora-terme (organs) in Budapest, featuring an illustration of an organ and text describing the quality and variety of instruments.

Advertisement for 'Az érme, ásványok és régiségek' (Coins, minerals, and antiquities) from the Franklin-Társulat, listing various items for sale.

Advertisement for 'Egy magyar nádor. REGÉNY.' (A Hungarian noble. Novel) by Jókai Mór, published by Kárpáthy Zoltán.

Advertisement for 'A Franklin-Társulat' (Franklin Society) featuring 'A magyar tudományos akadémia által koszorúzott mű.' (Work honored by the Hungarian Academy of Sciences) by Horváth Mihály.

Advertisement for 'AZ ÁRPÁDOK KORA.' (The Age of the Arpads) by Geiger P. N. J., published by Dr. Wenzel Gusztáv.

Large vertical advertisement for 'Könyvtár' (Library) listing various books for sale, including works by Jókai Mór and others.

Main advertisement for 'Kereskedelmi tankönyvek' (Commercial textbooks) by Kárner János, detailing the contents of several volumes on accounting and bookkeeping.

Advertisement for 'BUDAPEST fővárosi törvényhatóságának szervezete.' (Organization of the Budapest City Council) by Dr. Baur Ferdinand Christy.

Advertisement for 'Mire megvénülünk?' (To what shall we bequeath?) by Regény, published by Ujabb Magyar lantosok.

Advertisement for 'Vallás-erkölcsei és társadalmi élet 1848 óta Magyarországon.' (Religion and morals and social life in Hungary since 1848) by Jókai Mór.

Vertical text on the far right edge of the page, including the words 'Első év', 'HA', 'Franklin', 'KÖ', 'Egy', 'Nagy', 'Félt', 'Egy', 'Gyűjt', 'egy tiszt', 'Bud', and 'A fir'.